

29.1.2025

HA/46/00.01.02.03/2025

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

VN/35922/2023

Tietopyyntö hyvinvointialueille

1. Nykyisellään asiakasmaksut on sidottu kansaneläkeindeksiin sekä pitkäaikaisten palvelujen asiakasmaksujen käyttövarat ja tulorajat työeläkeindeksiin. Pitkäaikaisilla palveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä pitkäaikaista laitoshoidtoa ja -palvelua, perhehoitoa, ympärivuorokautista palveluasumista sekä jatkuvaa ja säännöllistä kotona annettavaa palvelua (ml. muut asumispalvelut). Indeksitarkistukset tehdään nykyisin joka toinen vuosi. Hyvinvointialueiden hintaindeksiin siirryttäessä indeksitarkistusten olisi tarkoitus olla vuosittaisia. Miten arvioitte uudistuksesta syntyviä hallinnollisia kustannuksia? Huomioitthan, että maksukatto olisi jatkossakin tarkoitus säilyttää kansaneläkeindeksiin sidottuna.

Tämä koskisi Päijät-Hämeen alueella noin 18 700 asiakasta. Maksupäätöksiä valmistelevia sihteereitä on 7. Yhdessä työpäivässä yksi sihteeri valmistelee ja päättää noin 20 maksupäätöstä eli 147 päätöstä/pv. Työpäiviä kuukaudessa on 20. Näin ollen maksupäätösten tarkistaminen mainitulla asiakasmäärällä kestää 127 päivää eli noin 6kk. Tulee huomioida palvelusihteerien muut työtehtävät eli asiakasmaksujen tarkistuksia ei voida tehdä ainoana työtehtävänä. Muita hallinnollisia kuluja tulee asiakaslaskutuksen tiedottamisesta ja mahdollisista virhelistojen tarkistuksista sekä asiakastietojärjestelmään sekä tehtävistä muutoksista.

Indeksikorotukset ovat verraten pieniä (muutamia euroja), joten näillä ei ole merkittävää vaikutusta asiakasmaksutuloihin.

2. Minkä verran (prosentuaalisesti/määrällisesti) hyvinvointialueellanne on tilanteita, joissa sellainen palvelu jää peruuttamatta ja käyttämättä, josta nykyisen lainsäädännön perusteella saa periä maksun käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta? Eritelkää mahdollisuuksien mukaan tiedot palveluittain.

Vuonna 2024 laskutettu peruttamatta jätetyistä palveluista;

Avosairaanhoito: 1468 kpl
Erikoissairaanhoito: 3148 kpl
Fysioterapia: 220 kpl
Mielenterveyspalvelut: 544 kpl
Päihdetyö: 99 kpl
Suun terveydenhuolto 1988 kpl
Jalkaterapia 37 kpl
Muu palvelutoiminta 94 kpl
Radiologian palvelut 354 kpl
Toimintaterapia 1 kpl

29.1.2025

HA/46/00.01.02.03/2025

Prosentuaalisia osuuksia ei pystytä raportoimaan, koska tilastoinnista ei voida täsmällisesti eritellä tilanteita, joissa voidaan tai ei voida periä peruuttamattoman käynnin asiakasmaksua.

3. Em. kysymyksen jatkokysymys; minkä verran hyvinvointialueellanne on tämänhetkisen sääntelyn puitteissa saatu perittyä maksuja käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista? Onko hyvinvointialueella tietoa siitä, minkä verran esiintyy tilanteita, että maksua ei saada joko lain säädännön asettamien edellytysten täyttymättä jäännin takia tai luottotappioiden seurauksena perittyä? Minkä verran alueellanne päätty näitä maksuja ulosottoon?

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella ei ole mahdollista tuottaa käyttämättä ja perumattomien käyntien osalta perintälukuja, sillä laskutustietomme eivät ole tuotetasolla.

4. Ylittääkö nykyinen laissa säädetty enimmäismaksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta joidenkin tuottamienne palvelujen tuotantokustannukset?

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kustannuslaskenta ja hinnasto perustuvat tällä hetkellä **nettokustannuksiin**, eli asiakasmaksut on vähennetty hinnoitteluun käytettävästä kustannuspotista. Hyvinvointialueella on muutama yksittäinen tuote, jossa peruuttamatta jätetyn palvelun maksu ylittää hinnaston mukaisen nettokustannuksen.

5. Jos käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun tasoa korotettaisiin nykyisestä 20–30 %, miten arvioitte tämän vaikuttavan edellä mainittuun tuotantokustannusten mahdolliseen ylittymiseen? Syntyisikö korotuksen seurauksena tilanteita, ettei laissa säädettyä enimmäismaksua kokonaisuudessaan voitaisi periä?

Jos peruuttamatta jätetyn palvelun maksua korotetaan 30 %, niin tällä olisi vaikutusta alle 10 tuotteeseen koko hyvinvointialueella (pääosin sähköiseen asiointiin liittyen).

6. Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjen palvelujen maksuja jatkossa periä myös lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sopimiseen liittyvistä käynneistä, perheasioiden sovittelusta, tapaamisten valvonnasta ja tukemisesta sekä vanhemmuuden selvittämiseen ja adoptioneuvontaan liittyvistä käynneistä. Minkä verran alueellanne on kyseisiä peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjä käyntejä? Mitkä ovat kyseisten palvelujen tuotantokustannukset (joko vaihteluväli tai palvelukohtaisesti)?

Lastenvalvojalle varattuja aikoja (lapsen huolto, tapaaminen, elatus, vanhemmuuden selvitys) jää käyttämättä tai peruuttamatta noin 20 % (tieto 10/2024).

Adoptioneuvonta on ostopalvelua.

Perheasioiden sovitteluun varattuja aikoja jää hyvin vähän käyttämättä. Käytäntönä on, että kaksi kertaa voi aikaa siirtää ja ellei silloinkaan tule, niin asiakkuus suljetaan.

Tapaamisten valvontaan ja tukemiseen, sekä valvottuihin vaihtoihin varattuja aikoja on jäänyt käyttämättä tai peruuttamatta 29 % (v. 2024)

Tuotantokustannukset TP-lukujen mukaan eli
Lastenvalvojapalvelut (9 työntekijää) toimintakulut 519 000 € (v. 2024)

29.1.2025

HA/46/00.01.02.03/2025

Valvotut ja tuetut tapaamiset (5 työntekijää), toimintakulut 189 000 € (v. 2024)

Perheasioiden sovittelua tekee useampi työntekijä osana muuta työtä, näistä muodostuu kokonaisuutena noin 1 HTV, jossa henkilöstökulut noin 65 000 €/vuosi.

7. Palvelun asiakkuus kytkeytyy siihen, keneltä maksu peruuttamatta ja käyttämättä jätetystä palvelusta voidaan periä. Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko maksu periä toiselta vanhemmalta, joka ei saavu varatulle ajalle. Millä tavoin edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden asiakkuudet merkitään tietojärjestelmiinne? Kuka/ketkä ovat asiakkaina?

Maksun periminen vanhemmalta, joka ei saavu varatulle ajalle on hankala asia. Ajan on saattanut varata toinen vanhempi yksin olettaen, että ajankohta sopii toiselle vanhemmalle. Varsinkin huolto- ja tapaamisasiassa tilanne voi olla riitaisa ja tiedetään jo etukäteen, ettei toinen vanhempi saavu paikalle.

Aika varataan aikuisen nimellä. Kun asian käsittely alkaa, merkitään se lapsen nimellä asiakastietojärjestelmään.

Perheasioiden sovittelussa asiakkuus merkitään molempien aikuisten nimellä.

8. Millä tavoin hyvinvointialueellanne on tällä hetkellä järjestetty edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden varaaminen? Tuleeko varausprosessin yhteydessä esimerkiksi tietoa siitä, sopiiko aika lähtökohtaisesti molemmille vanhemmille? Millaiset edellytykset hyvinvointialueellanne olisi järjestää se, että molemmat vanhemmat voisivat esimerkiksi sähköisesti hyväksyä heille varatun käynnin etukäteen?

Lastenvalvojalle ajan voi varata soittamalla ohjaus- ja ajanvarausnumeroon tai varaamalla itse ajan AVPH-järjestelmästä (poistumassa, tilalle tulee LifeCare AIKA). Ei tule merkintää siitä, että aika sopii molemmille vanhemmille.

Perheasioiden sovitteluun ajan voi varata soittamalla ajanvarausnumeroon tai sähköisellä palvelupyynnöllä. Lähtökohtaisesti aikaa varattaessa se on yhteinen tahtotila.

Valvottuihin ja tuettuihin palveluihin aika varataan soittamalla toimintaa koordinoivalle sosiaaliohjaajalle.

Edellytyksiä, että molemmat vanhemmat voisivat kuitata varatun ajan etukäteen ei tällä hetkellä ole.

9. Apulaisoikeuskansleri on ratkaisussaan OKV/2097/10/2022 katsonut, että psykiatrian erikoislääkärin lausunnon, joka tarvitaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemuksen käsittelyä varten, tulisi olla maksuton. Oikeustilan selkeyttämiseksi ministeriössä arvioidaan tähän liittyvän lakimuutoksen edellytyksiä. Pyydämmekin tietoa siitä, miten paljon alueellanne syntyisi lisäkustannuksia, jos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n 6 kohtaa laajennettaisiin siten, että maksutonta olisi lain sanamuodon mukaan myös kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävään tutkimukseen liittyvä lääkärintodistus ja -lausunto?

29.1.2025

HA/46/00.01.02.03/2025

Vuoden 2024 toteuman mukaan n. 67 000 € vähemmän laskutettavia asiakasmaksuja.

10. Edelliseen kysymykseen liittyen kysymme vielä, miten paljon kustannuksia hyvinvointialueellenne syntyisi, jos erikoissairaanhoidosta kirjoitetut, asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen saamiseksi tarvittavat lääkärintodistukset ja -lausunnot olisivat maksuttomia?

Vuoden 2024 toteuman mukaan n. 206 000 € vähemmän laskutettavia asiakasmaksuja.

11. Muita huomioitanne edellä esitetystä?

Lahdessa, 29.1.2025

Petri Virolainen
hyvinvointialuejohtaja
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

TIETOPYYNTÖ HYVINVOINTIALUEILLE

Alla mainitut asiakirjat on allekirjoitettu X-Signissa. Allekirjoittajien henkilöllisyys on varmennettu vahvalla tunnistautumisella.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja	PETRI HEIKKI VIROLAINEN
Allekirjoitusaika	30.01.2025 07:49

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja	Tietopyyntö hyvinvointialueille_STM_012025.pdf (45bd173834939b0e88f41c51fe95cf0db55d4202c86a83dce5840a81aa85cf70)
-----------	--